

Job in strofen

Jan Fokkelmans jongste werk, *Het boek Job in vorm*, is meer dan alleen Een literaire vertaling. Het bestaat uit drie delen, waarvan de vertaling het tweede is. Het eerste deel is gewijd aan een algemene inleiding in Fokkelmans theorieën over bijbelse poëzie en bijbelvertaling. Het derde deel, tevens het langste, biedt een gedetailleerde analyse van de literaire structuur van het zojuist vertaalde boek Job.

Er worden in *Het boek Job in vorm* een aantal stevige noten gekraakt. De meest in het oog springende is Fokkelmans stelling dat bijbelse poëzie in het algemeen en Job in het bijzonder bestaat uit strofen. Dat leidt tot veel witregels in de tekst, doordat de meeste strofen maar twee of drie verzen bevatten. Het idee dat het boek uit redevoeringen, min of meer samenhangende betogen van Job en zijn vrienden zou bestaan, wordt op deze manier behoorlijk genuanceerd. Fokkelman betoogt dat 'de Hebreeuwse dichter [...] iedere keer na twee of drie verzen een wending maakt' (pag. 15).

Het lastige hierbij is natuurlijk dat het begrip 'wending' (strofe) een zware wissel trekt op de interpretatie. Cirkelredeneringen liggen op de loer. Horen drie verzen nu inhoudelijk bij elkaar omdat ze een strofe vormen of vormen ze een strofe omdat ze inhoudelijk bij elkaar horen? De lezer oordele zelf, maar de vraag is klemmend omdat Fokkelman zoveel belang hecht aan de strofe, en dan ook nog eens aan de korte

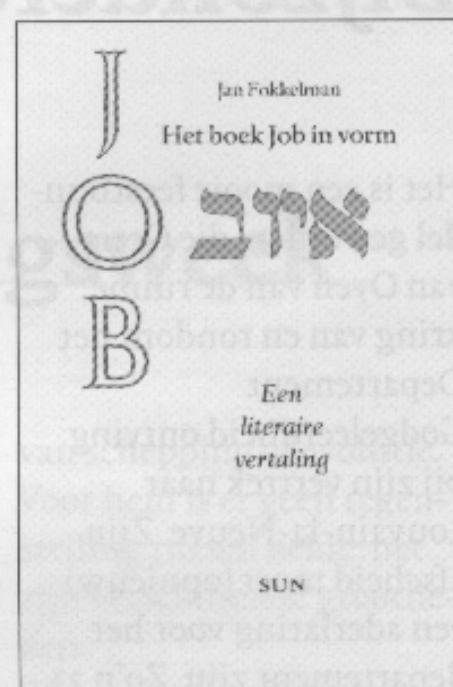
Jan Fokkelman, *Het boek Job in vorm*. Een literaire vertaling
SUN, Amsterdam 2009.
276 pag., € 34,90. ISBN:
978 90 8506 797 9

strofe van twee verzen en de lange van drie, en niet te vergeten, de aantallen lange en korte strofen als structurerend element: Job spreekt precies evenveel lange als korte strofen. Ook spreekt hij precies evenveel strofen als zijn gesprekspartners bij elkaar opgeteld. Om zo iets te kunnen beweren moet je wel heel erg zeker zijn van je zaak. Maar dat is Fokkelman dan ook.

Het Bijbelboek Job kent een omlijsting in de vorm van een verhaal in proza over de lotgevallen van de hoofdpersoon. Binnen die vrij dunne lijst bevinden zich de grote poëtische discussies tussen Job en zijn vrienden, verbonden door zinnnetjes als 'Elihoe nam het woord en zei'. De meeste bijbelaars gaan ervan uit dat de omlijsting en het binnenwerk oorspronkelijk niet bij elkaar hoorden, mede omdat Job in beide gedeeltes zo verschillend naar voren komt: geduldig in het proza, opstandig in de poëzie. Voor Fokkelman echter vormen ze een onverbreekelijke eenheid. Wat er in het proza over Job verteld wordt is onverminderd geldig in de poëzie. Er is voor Fokkelman in het hele boek één verteller, die alles regisseert.

De vertaling als geheel is mooi om te lezen, al is het register nogal wisselend, van traditioneel (vaderen in 8:8) tot popi (nul hoop 7:6, gebakken lucht 8:2), zonder

dat daar nou heel duidelijke redenen voor zijn aan te wijzen. Spannend is het zeker, net als de toelichtingen. De 'nieuwe vertaling van Job 42:6', die 'op de valreep het juiste portret van de held overeind [houdt]' (pag. 8) redt het zonder de toelichting op pag. 260v. niet, wat mij betreft. Het geharnaste taalgebruik

(een verbijsterend blijk van slecht lezen', pag. 206) en de aanvallen op collega-wetenschappers (pag. 35) ontsieren dit zo fraai uitgevoerde boek. Ook is het echt niet waar dat de witregels in de Psalmen in de Nieuwe Bijbelvertaling 'direct ontleend' zouden zijn aan Fokkelmans werk (pag. 36). Maar wie dit soort dingen voor lief neemt vindt in *Het boek Job in vorm* veel waardevolle stof tot overdenking.

Arian Verheij